Posudek vedoucího na bakalářskou práci Terezy Černé: Úmrtnost v US podle pohlaví a rasy: historie a současnost

Zvolené téma je v dnešní době aktuální zejména proto, že se v US změnily úmrtnostní vzorce. Překvapivě nejnižší úroveň úmrtnosti vykazuje obyvatelstvo hispánského původu. Tento „hispánský paradox“ je možné v současnosti hlouběji studovat na základě publikovaných úmrtnostních tabulek podle rasy v kombinaci s etnickým původem.

Předložená bakalářská práce je v rozsahu 59 číslovaných stran. V úvodní části první kapitoly, autorka vymezuje periodizaci zkoumané problematiky a to ve struktuře: vývoj celkové úmrtnosti podle pohlaví v letech 1933-2014, dále podle pohlaví a rasy v období 1940-2013 a ještě podrobněji podle rasy a etnického původu v letech 2006-2011. Cílem práce bylo postihnout trendy vybraných úmrtnostních ukazatelů a jejich kontexty. Druhá kapitola je věnována podrobněji datovým zdrojům, kde autorka vycházela nejen z databází, ročenek, eventuálně dalších pramenů US, ale také z mezinárodních podkladů. Pro dokreslení kontextů prostudovala celou řadu publikací. Metodické postupy jsou specificky popsány ve třetí kapitole, jedná se o ukazatele úmrtnostních tabulek, intervalovou délku života a metodu dekompozice rozdílu dvou středních délek života při narození podle příspěvků jednotlivých věkových skupin. Protože obecně, ale i v US, jsou často směšovány pojmy rasa a etnický původ věnuje autorka čtvrtou kapitolu definicím těchto pojmů a jejich historii. Uvedená verbální tabulka pak znázorňuje přehledné schéma tohoto dělení a rozmístění menšin je ilustrováno kartogramem. Podrobněji jsou rovněž vysvětleny pojmy Hispánci a Latinos. Základní informace o US a zejména současný demografický charakter ras v kombinaci s jejich etnickým původem včetně jejich rozmístění pomocí kartogramů jsou představeny v páté kapitole. Šestá kapitola je pak věnována vlastní analýze úmrtnosti, tj. pravděpodobnostem a délkám života. Sedmá kapitola je stěžejní, neboť je zaměřena na rozdíly ukazatelů úmrtnosti podle rasy a původu, ze které jednoznačně vyplývá favorizovanější postavení hispánských mužů a žen.

Hodnotíme-li bakalářskou práci jako celek, lze říci, že autorka podala přehledný demografický pohled na problematiku diferenční úmrtnosti v US z hlediska rasy a etnického původu. Vhodným způsobem vytěžila dostupné demografické zdroje a komentáře zasadila do širších souvislostí. Je zde historický pohled i kontext změn příčin úmrtí. Z hlediska metodologického použila adekvátní metody úmrtnostních tabulek a nad rámec rozsahu bakalářského studia zařadila i výpočet intervalové délky života nebo metodu dekompozice rozdílu dvou úmrtnostních tabulek. Nevyvarovala se několika drobných technických chyb: číslování kapitol (uvnitř sedmé kapitoly číslování začíná 6), v tištěné verzi jsou přehozeny stránky (str. 45 předchází str. 43 a 44). Upřesnění by zasloužil výrok na str. 32 *„Ženy narozené v roce 2014 tedy mají dle posledních dostupných dat úmrtnostních tabulek pravděpodobnost dosáhnout věku 85,7 let, dožijí-li se 65 let. Muži se v tomto případě pravděpodobně dožijí věku 83,1 let.“*. Přes tyto drobné nedostatky je práce srozumitelně a čtivě napsána, logicky uspořádána a poskytuje kvalitní informaci zkoumané problematiky včetně relevantní odborné literatury. Práce splňuje veškeré požadavky kladené na bakalářské práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 11. 8. 2016 Prof. RNDr. Jitka Rychtaříková, CSc.